

Rafał Obetkon

RÓD OBETKONÓW NA ZIEMI PSZCZYŃSKIEJ

Ziemia pszczyńska jest jednym z nielicznych rejonów Śląska, w których przemysł nie zdominował krajobrazu kulturowego i przestrzeni społecznej. Z tego względu leżące w tym rejonie miejscowości zamieszkiwane są głównie przez stare, miejscowe rody, których korzenie często sięgają czasów nowożytnych. Losy tych rodzin są ściśle powiązane ze skomplikowaną historią „małej ojczyzny”, która w ciągu wieków wielokrotnie zmieniała przynależność państwową.

W ostatnich latach bardzo popularne stały się studia dotyczące mikrohistorii. Obejmują one swym zakresem również badania dziejów konkretnych rodów, w tym rodów chłopskich¹. Do jednych z najstarszych rodów na ziemi pszczyńskiej należą niewątpliwie Obetkonowie, których losy nie były do tej pory przedmiotem badań naukowych.

Rodzina Obetkonów wywodzi się ze wsi Miedzna w ziemi pszczyńskiej. Obecnie nazwiskiem tym posługuje ok. 60 osób (w tym dwie o nazwisku Obetkoń – odmiana powstała zapewne w wyniku błędu pisarskiego), 27 innych osób używa nazwiska Obetkał². Na terenie powiatu pszczyńskiego mieszkają 44 osoby o nazwisku Obetkon: 24 w Pszczyńcu, 9 w Miedznej, 8 w Goczałkowicach Zdroju, 3 w Pawłowicach oraz 2 w Bojszowach. Poza ziemią pszczyńską, ale w granicach Śląska, mieszka 10 osób: 6 w Mikołowie i 4 w Katowicach. W małopolskich Brzeszczach, jedynej poza Śląskiem miejscowości (graniczącej jednak z Miedznią), mieszkają 4 osoby. Nazwiska Obetkał używa 16 mieszkańców Chrzanowa, 6 – Alwerni, 3 – Oświęcimia.

¹ W przypadku ziemi pszczyńskiej powstało już kilka prac na temat rodzin: Reitzenstein, Godziek i Lysko. Zob.: B. Sopot-Zembok, *Obraz wsi pszczyńskiej w świetle testamentów chłopskich z połowy XIX wieku*, Pszczyzna 2009; J. Zdziebło, *Górnośląscy Reitzensteinowie i ich dobra Pawłowice – Pielgrzymowice – Bzie Górne*, Jastrzębie Zdrój 2008; G. Sztołter, *Dom trzech pokoleń*, Katowice 2010; A. Lysko, *Duchy wojny*, t. I–3, Katowice 2008–2010.

² Powyższe dane ustaliłem na podstawie własnych poszukiwań. Ich wstępny etap polegał na analizie wpisów na różnych stronach internetowych, m.in. www.moikrewni.pl, www.facebook.pl i www.naszaklasa.pl. Na tej podstawie ustaliłem, w jakich miejscowościach mieszkają osoby o nazwiskach Obetkon i Obetkał. Następnie wystąpiłem do Urzędów Stanu Cywilnego o podanie, ile osób o wskazanym nazwisku jest zameldowanych na podległym im terenie. Badaniem objęto USC w Alwerni, Bieruniu, Bojszowach, Brzeszczach, Chrzanowie, Goczałkowicach Zdroju, Katowicach, Miedznej, Mikołowie, Mysłowicach, Orzeszu, Oświęcimiu, Pawłowicach, Pszczyńcu, Siemianowicach Śląskich, Suszcu i Tychach.

Obetkałowie mieszkają ponadto w Siemianowicach Śląskich i Katowicach. Poza granicami Polski nazwiska Obetkon spotykane jest również w Niemczech, Holandii i Szwajcarii.

Można przypuszczać, że brzmienie nazwiska Obetkon przez wieki ulegało licznym modyfikacjom. Bez wątplenia wykształciło się ono z używanego na przełomie XVII i XVIII wieku nazwiska Obetkał. Dowodzi tego analiza zapisów w księgach metrykalnych parafii rzymskokatolickich św. Mikołaja w Chrzanowie oraz św. Klemensa w Miedźnej. W księdze chrztów w Miedźnej odnotowano, że 2 sierpnia 1711 roku urodziła się Magdalena Obetkał³, natomiast pod datą 9 listopada 1733 roku w Chrzanowie wpisano chrzest córki Cathariny i Martiniego Obetkał⁴. W pierwszej połowie XVIII wieku nazwisko zmieniło formę na Obetkan, a pod koniec XVIII wieku – na Obetkon. Księgi metrykalne z parafii św. Klemensa w Miedźnej, znajdujące się w Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach, zawierają również informację o innych odmianach nazwiska: Obetkanik, Obetkalik, Obetkoł, Obetkanka, Obetkonka, Obetkonianka⁵.

Etymologia nazwiska Obetkon wskazuje jednoznacznie na jego polski rodowód. W czasopiśmie „Głosy z nad Odry” w 1921 roku ukazał się artykuł księży Franciszka Skiby i Emila Szramka o pochodzeniu nazwisk. Autorzy tego tekstu wskazali, że nazwisko Obetkan powstało od przymiotu ciała i oznaczało osoby ustawicznie opychające się jadłem⁶.

Powyższe stwierdzenie znajduje szerokie potwierdzenie w literaturze, także w odniesieniu do pierwotnego brzmienia nazwiska – Obetkał. W *Słowniku gwar polskich* Jan Karłowicz wyjaśnia, że „obetkała” to człowiek otyły, ociężały; „obetkać się” – znaczy to samo, co najeść się; a „obetkany” to zakryty, zasłonięty albo objeżdżony, obżarty⁷. W *Słowniku języka polskiego* z roku 1904 „obetkała” został również opisany jako obżartuch, człowiek otyły, ociężały, brzuchal⁸.

Lektura hasła „obetkać”, „otkać” w *Słowniku języka polskiego* Samuela Bogumiła Lindego z 1809 roku rzuca światło na genezę takich wyjaśnień. Linde w swojej pracy przytoczył całe zdania, których autorzy użyli różnych odmian i form czasownika „obetkać”. Należą do nich m.in.: „Obetkany żołądek nie sprawuje subtelności myśli” – Dawid Pilchowski, *Listy Seneki*; „Lepiej po trosze dawać dziecięciu pożywienia, niżli go jednym razem obetkać” – Marcin Siennik, *Herbarz czyli zielnik*; „Ciało ma być posilone, bez obetkania się do woli” – krakowskie tłumaczenie Erasma Rotodamczyka, *Dworstwo obyczajów*; „Wpędzili do matni suma obetkanego” – Samuel Twardowski, *Wojna domowa*; „Myśmy nie tak stworzeni, byśmy iedno żarli,

³ Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach, Księga metrykalna parafii św. Klemensa w Miedźnej, sygn.: KM 00016 (dalej: AA Katowice, KM).

⁴ Liber Natorum Ecclesiae Parochialis Chrzanoviensis Anno 1727 ad Annum 1758.

⁵ AA Katowice, KM 00016.

⁶ F. Skiba, E. Szramek, *Jak powstały nasze nazwiska?*, „Głosy z nad Odry” 1921, R. IV, nr 3, s. 89.

⁷ J. Karłowicz, *Słownik gwar polskich*, Kraków 1903, s. 353.

⁸ J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiecki, *Słownik języka polskiego*, t. III, Warszawa 1904, s. 455.

A otkawszy brzuch młotem, iako świnie marli” – Mikołaj Rej, *Wizerunek żywota człowieka poczciwego*⁹. W tym miejscu należy również wspomnieć, że Bronisław Wieczorkiewicz w *Słowniku gwary warszawskiej XIX wieku* także określa „obetkałę” jako żarłoka i cytuje fragment tekstu z książki Cyryla Danielewskiego *Gole panny, czyli karnawał w Warszawie. Wodewil w 4 aktach*: „On wprawdzie obżarty obetkała, ale on już u mnie dostanie kolację”¹⁰. Opychający się jadem „Obetkała” pojawia się także dziełach literackich, m.in. w *Nocy i dniu* Jana Lemańskiego¹¹, w opowiadaniu *Łzy cebulowe*, oraz tłusty „Obetkała” w *Mężu z grzeczności. Komedii w 3 aktach* Adolfa Abrahamowicza i Ryszarda Ruszkowskiego¹².

Mając na uwadze powyższe ustalenia, niewłaściwe wydaje się wywodzenie etymologii nazwisk Obetkał i Obetkon od czasownika „obetkać” – utkać, okryć, dokonane przez Kazimierza Rymuta¹³.

Najstarsze wzmianki o rodzinie Obetkonów można znaleźć w księgach metrykalnych parafii św. Klemensa w Miedźnej z lat 1695–1759¹⁴. Wskazane księgi wymieniają trzy rodziny: małżonków Bartholomaeusa i Marinę oraz ich dzieci – ur. 14 lipca 1695 roku Jacobusa Obetkanika, ur. 24 czerwca 1705 roku Annę Obetkalik i ur. 2 sierpnia 1711 roku Magdalenę Obetkał¹⁵; Blasiusa i Margarethę Obetkalik z córką Agnes (ur. 14 stycznia 1710 roku) i synem Thomasem (ur. 16 grudnia 1713 roku); rodzinę Gregoriusa, urodzonego ok. 1666 i zmarłego 24 października 1736 roku w wieku 70 lat, i jego żony Cathariny, ur. ok. 1676 i zmarłej 15 listopada 1736 roku w wieku 60 lat. Z ich związku pochodzili Andreas (ur. 24 listopada 1713 roku) i Paulus (ur. 2 lipca 1703 roku) Obetkałowie¹⁶.

W zachowanych urbarzach byłego Księstwa Pszczyńskiego rodzina Obetkonów po raz pierwszy pojawia się w zapiskach z lat 1702–1736¹⁷. W wykazie bauerów (siodłaków) Miedźnej figuruje Jurek Obetkon, zobowiązany do świadczeń z tytułu posiadanego pola, stawów i lasu. Zapewne ten sam Jurek Obetkon wymieniony został w księdze robocizn z 1718 roku; nie był on jednak zobowiązany do żadnej pracy na rzecz księcia pszczyńskiego¹⁸.

⁹ S.B. Linde, *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1809, s. 354.

¹⁰ J. Wieczorkiewicz, *Słownik gwary warszawskiej XIX wieku*, Warszawa 1966, s. 302.

¹¹ J. Lemański, *Noc i dzień*, Warszawa 1910, s. 204.

¹² A. Abrahamowicz, R. Ruszkowski, *Mąż z grzeczności*, Lwów 1920, s. 29–31.

¹³ K. Rymut, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. II, L–Ż, Kraków 2001, s. 168.

¹⁴ AA Katowice, KM 00016, KM 00039. Jeszcze w latach 50. XX w. L. Musioł korzystał ze starszych ksiąg, ale uległy one zagubieniu. Zob.: L. Musioł, *Dzieje dawnej parafii Miedźnej w powiecie pszczyńskim*, 1953, mps.

¹⁵ Na tym przykładzie doskonale widać ewolucję brzmienia nazwiska oraz zapewne i to, że w tym czasie nie przywiązywano dużej wagi do pisowni nazwisk.

¹⁶ AA Katowice, KM 00039.

¹⁷ Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Pszczynie, Archiwum Książąt Pszczyńskich (dalej: AKP), sygn. V 10.

¹⁸ AKP, sygn. V 268.

Biorąc pod uwagę, że w zachowanych urbarzach z lat 1629 i 1640¹⁹ osoby o nazwisku Obetkon nie są wymieniane wśród mieszkańców Miedznej oraz że dotyczący Jacobusa Obetkanika wpis w księdze ochrzczonych parafii Miedzna pochodzi z 14 lipca 1695 roku, należy przyjąć, że familia ta osiedliła się w tej wsi w 2. połowie XVII wieku.

Dalsze studia na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Miedzna pozwalają stwierdzić, że wspomniany wyżej Paulus Obetkał 21 listopada 1735 roku zawarł związek małżeński z urodzoną ok. 1711 roku Anną Piechowną (zmarła 20 stycznia 1776 roku w wieku 65 lat)²⁰. W małżeństwie tym urodziło się pięcioro dzieci (wszystkie w Miedznej): 22 października 1739 roku – Simon, 12 kwietnia 1742 roku – Sophia, 6 czerwca 1743 roku – Joannes Obetkan, 15 września 1748 roku – Hedwiga i 27 marca 1758 roku – Marina²¹. Analiza ksiąg roboczn chłopów z dóbr pszczyńskich z 1764 roku wyjaśnia, że Paul Obetkon był bauerem (siodłakiem) i nie musiał odpracowywać pańszczyzny ani osobiście, ani udostępniając zwierzęta; nie musiał również płacić czynszu. Miał jednego konia, dwa woły i dwie krowy. W tym czasie w jego gospodarstwie przebywał jeden parobek i jeden małoletni syn. Nie wymieniono natomiast żadnej małoletniej ani pełnoletniej córki²².

Ze względu na brak pełnych informacji w księgach metrykalnych, można poznać losy tylko jednego syna Paula – Joannesa Obetkana. Wiadomo, że miał on syna Johanna, który urodził się między 1760 a 1764 rokiem, a zmarł 3 lutego 1830 roku w wieku 69 lat ze starości²³. Johann Obetkon miał dwie żony. Z pierwszą, Sophią, 30-letnią wdową po Jonku Plewni z Miedznej, z którą zawarł związek małżeński 15 października 1789 roku, miał troje dzieci: Matheusa – urodzonego 6 września 1790 roku w Miedznej oraz Marinę i Theresię – urodzone 21 października 1794 roku również w Miedznej²⁴. Z drugą żoną, Evą Borys, urodzoną 18 grudnia 1791 roku, córką Paula Borysa, zagrodnika z Frydku, i Cathariny Matlaczonki, ożenił się 7 sierpnia 1814 roku, po śmierci pierwszej żony (zmarła 13 listopada 1813 roku)²⁵. Z metryk kościelnych wynika, że w chwili drugiego ślubu miał 54 lata, a panna młoda zaledwie 21. Z tego związku przyszło na świat pięcioro urodzonych w Miedznej dzieci: 28 stycznia 1817 roku – Johann, 13 lutego 1819 roku – Valentin, 3 lipca 1823 roku – Anna, 3 stycznia 1826 roku – Agnes i 17 maja 1829 roku – Anton²⁶.

W latach 1789–1794 Johann Obetkon służył w wojsku; był muszkietierem w kompanii Kattera. W źródłach z późniejszego okresu określany jest jako *Ackerbauer* (siodłak), zapewne dlatego, że 28 sierpnia 1795 roku wykupił 34-hektarowe gospodarstwo w Miedznej. Z przechowywanej w Archiwum Państwowym w Katowicach

¹⁹ AKP, sygn. V 5, 7.

²⁰ AA Katowice, KM 00016, 00052.

²¹ Ibidem.

²² L. Wiatrowski, *Księgi roboczn chłopów z dóbr pszczyńskich z 1764 roku*, Wrocław 1992, s. 24.

²³ AA Katowice, KM 00765.

²⁴ AA Katowice, KM 00543.

²⁵ AA Katowice, KM 00543, KM 00545.

²⁶ AA Katowice, KM 00766.

umowy kupna-sprzedaży wynika, że za to gospodarstwo zarządowi dóbr pszczyńskich zapłacił 266 talarów. Tytuł własności do ziemi został na niego przeniesiony 14 marca 1809 roku, co zostało potwierdzone stosownym wpisem w księdze wieczystej wsi Miedźna²⁷.

Syn muszkietera – Johann Obetkon, mając 26 lat, 24 lipca 1844 roku zawarł związek małżeński z 22-letnią Anną Golus. Z małżeństwa tego urodziło się ośmioro dzieci: Johann (23 sierpnia 1844 roku), Clemens (w 1847 roku), Anton (w 1849 roku), Marina (21 grudnia 1852 roku), Veronika (5 lutego 1860 roku), Hedwiga (9 grudnia 1865 roku) oraz Anna i Agnes²⁸.

Podstawowym zajęciem Johanna Obetkona była uprawa ziemi – źródła określają go bowiem mianem *Bauera* (siodłaka)²⁹. Rodzinne gospodarstwo odziedziczył po ojcu 26 listopada 1846 roku, po spłaceniu pozostałych spadkobierców kwotą 450 talarów. 14 grudnia 1848 roku za 15 talarów i 49 groszy nabył od księcia pszczyńskiego Hansa Heinricha XI parcelę wiejską o powierzchni 116 prętów mierniczych³⁰.

Dnia 8 grudnia 1847 roku ciężko chory Johann Obetkon spisał testament, który zachował się do dziś. Autor ostatniej woli podał, w jaki sposób w razie śmierci należy rozporządzać jego mieniem siodłaczym, mieszczącym się w Miedźnej pod numerem 13. W chwili spisywania testamentu miał dwóch synów: Johanna, który miał trzy i pół roku, oraz sześciotygodniowego Clemensa. Obaj zostali wskazani na dziedziców majątku w równych częściach. Żona miała zarządzać posiadłością do ich pełnoletności. Na opiekuna dla dzieci wybrał zagrodnika Józefa Furgoła z Miedźnej. W przypadku śmierci żony Józef Furgoł miał się także zajmować gospodarstwem, do czasu osiągnięcia przez synów pełnoletności, bez płacenia jakichkolwiek rachunków czy czynszów. Przez cały czas miał również dbać o budynki i uprawy, a spadkobierców „żyć, przyodziewać i chować lub ćwiczyć”.

Jak jednak wiadomo, Johann Obetkon szczęśliwie przezwyciężył chorobę, a uprawiane przez niego gospodarstwo dopiero 30 listopada 1886 roku przejęła córka Hedwiga (Jadwiga), która wyszła za mąż za Jana Sosnę³¹. Zgodnie z zawartym wówczas kontraktem, małżonkowie zapłacili ojcu 12 tys. marek, a także zapewnili mu dożywotni użytek na gospodarstwie oraz bezpłatnie

mniejszą izbę w domu wraz z górą nad nią, tak jak wolny opał, wolny wikt przy stole gospodarza, wolne opranie, przyodziew i zaopatrowanie; rocznie kwotę w gotówce od sto pięćdziesiąt marek do zapłaty w ćwierćrocznych ratach od trzydzieści siedem marek pięćdziesiąt feników naprzód; dwanaście ćwiertni pruskiej miary owsa raz na zawsze; wolny przystęp do przestrzeni wymawniczych i gruntów miejsca.

Ponadto Hedwiga zobowiązała się dać bezpłatnie niezamężnej siostrze Agnes przy jej ślubie jedną roczną i jedną półroczną świnie oraz zabierać z sobą do Pszczyzny, za-

²⁷ Archiwum Państwowe w Katowicach, Zbiór akt gruntowych sądów w Pszczynie 1714–2005 (dalej: ZAGP), sygn. 12-23-2464; Sąd Rejonowy w Pszczynie, Księga Wieczysta: Miedźna (dalej: KWM), t. I, nr 13.

²⁸ AA Katowice, KM 00763, KM 00767.

²⁹ ZGAP, sygn. 12-23-2464; AKP, sygn. 17-40-159, 17-53-XII-6923.

³⁰ KWM, t. I, nr 13.

³¹ ZGAP, sygn. 12-23-2464.

wsze kiedy tam pojedzie. Hedwiga miała otrzymać wszystkie rzeczy ruchome, które w chwili śmierci znajdowałyby się przy jej ojcu, ale równocześnie była zobowiązana siostrze Annie, żonie pólśiódłaka Jakóba Miczka z Miedznej, oddać krowę o wartości 90 marek lub wypłacić powyższą kwotę w gotówce.

Najstarszy syn Johanna Obetkona, także Johann, 6 lutego 1872 roku w wieku 28 lat ożenił się z 22-letnią Maryną Nycz, córką Johanna Nycza, zagrodnika z Miedznej. W małżeństwie tym urodziło się siedmioro dzieci: Maryanna (19 listopada 1872 roku), Anton (21 stycznia 1874 roku), Johann (30 czerwca 1875 roku, zmarł 22 marca 1877 roku), drugi Johann (16 maja 1878 roku), Franz (24 marca 1881 roku), Sophia (19 kwietnia 1883 roku) oraz August (22 lipca 1886 roku) – chałupnik, późniejszy powstaniec śląski³².

Kolejny w linii „po mieczu” Johann Obetkon 25 listopada 1902 roku, mając 24 lata, zawarł związek małżeński z Agnieszką Grygier, 24-letnią mieszkanką sąsiadujących z Miedznią Ćwiklic³³. Dnia 20 marca 1903 roku wraz z małżonką został współwłaścicielem domu wraz zabudowaniami i polem w Ćwiklicach o łącznej powierzchni 45 a³⁴. Dom, jaki młodzi małżonkowie otrzymali od teścia, Michała Grygiera, był jednak mały i stary. Johann wybudował więc nowy dom z cegły, a stary, wraz z działką o powierzchni 15 a, sprzedał. W książce adresowej okręgu pszczyńskiego z 1905 roku, w spisie mieszkańców Ćwiklic, figuruje chałupnik i krawiec Johann Obetkon, co potwierdza fakt jego późniejszego zamieszkania w tej miejscowości³⁵. Dnia 10 grudnia 1928 roku małżonkowie powiększyli swoje gospodarstwo, kupując 1 ha i 47 a pól i łąk przy rzece Pszczynce, które wcześniej wchodziły w skład dóbr rycerskich Ćwiklice Dolne³⁶.

W małżeństwie Johanna Obetkona i Agnieszki Grygier urodziło się jedenaścioro dzieci: Paul (2 stycznia 1904 roku), Sophie i Johann (15 maja 1905 roku), Agnes (4 stycznia 1907 roku), Bronisława (1 czerwca 1908 roku), Monika (12 sierpnia 1909 roku), Hedwiga (24 września 1910 roku), Stanislaus (8 maja 1912 roku), Paulina (22 czerwca 1913 roku), Marta (22 marca 1917 roku) i Alois (10 czerwca 1920 roku)³⁷.

Johann Obetkon, który w czasie I wojny światowej, 2 maja 1916 roku, został powołany do wojska i służył w 2 kompanii 11 pułku grenadierów³⁸, zmarł 25 sierpnia

³² AA Katowice, KM 00064, KM 00767, KM 01615; <http://phps.muzeumslaskie.pl/powstancy.htm> (dane z 28 XI 2011 r.).

³³ Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, akt małżeństwa nr 14/1902/7.

³⁴ Sąd Rejonowy w Pszczynie, Księga Wieczysta: Ćwiklice (dalej: KWĆ), t. V, nr 176; KWM, t. III, nr 106.

³⁵ J. L u p p a, *Adressbuch des Kreises Pless mit Kalender für das Jahr 1906*, Pless 1905, s. 88. W źródłach z początku XX wieku J. Obetkon wymieniany był jako chałupnik i krawiec, później tylko jako chałupnik. Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, Księga urodzeń: Ćwiklice, nr 3/1904, 21/1905, 22/1905, 2/1907, 30/1908, 44/1909, 52/1910, 29/1912, 34/1913, 28/1920.

³⁶ KWĆ, t. VII, nr 251.

³⁷ Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, Księga urodzeń: Ćwiklice, nr 3/1904, 21/1905, 22/1905, 2/1907, 30/1908, 44/1909, 52/1910, 29/1912, 34/1913, 28/1920.

³⁸ R. N o w o k, *Ćwiklice. Dzieje wsi w starej fotografii*, Ćwiklice 2002, s. 126.

1944 roku w Ćwiklicach³⁹. Jego żona, Agnieszka, zmarła natomiast 1 czerwca 1955 roku, również w Ćwiklicach⁴⁰.

Syn Johanna, Stanisław Obetkon, po ukończeniu szkoły powszechnej razem z rodzicami pracował na gospodarstwie rolnym. W latach 1936–1937 służył w 3. pułku Piechoty Wojska Polskiego, stacjonującym w Jarosławiu. W sierpniu 1939 roku został zmobilizowany do 3. pułku piechoty w Bielsku i przeniesiony na granicę polsko-czeską w Boguminie. Po napaści Niemiec na Polskę jego pułk wycofał się aż pod Lwów. Tam dostał się do sowieckiej niewoli. Następnie, po wymianie jeńców pomiędzy Sowiecami a Niemcami, został wywieziony do Niemiec jako jeńiec wojenny. Do 1940 roku przebywał w obozie jenieckim, następnie zaś skierowano go do pracy w majątku w miejscowości Pomorze, gdzie przebywał aż do wyzwolenia. Do rodzinnych Ćwiklic powrócił 14 marca 1945 roku⁴¹.

24 czerwca 1946 roku, mając 34 lata, w Goczałkowicach zawarł związek małżeński z 20-letnią Amalią Wierą⁴². W tym samym czasie należał też do organizacji „Wolność i Niezawisłość”, do grupy Henryka Gawrona „Groma”, nie brał jednak aktywnego udziału w jej działalności⁴³.

Żona Stanisława, Amalia, urodziła się 20 kwietnia 1926 roku w Rudołtowicach. W czasie II wojny światowej przebywała na robotach przymusowych w Niemczech. W latach 1960–1962 pracowała w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pszczynie, a następnie do 1976 roku w Dyrekcji Rejonowej Kolei Państwowych w Rybniku na stanowisku dróżnika w Pszczynie⁴⁴.

Stanisław Obetkon zmarł 11 maja 1965 roku, pozostawiając pięcioro dzieci. Do śmierci zajmował się prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Przedstawiona patrylinearna linia jednej „gałęzi” rodu Obetkonów wskazuje, że głównym źródłem dochodu rodziny w okresie od XVIII do 1. połowy XX wieku było rolnictwo. Zajmowali się uprawą roli, hodowlą ryb, posiadali również lasy. Wymienieni mężczyźni byli niejednokrotnie również żołnierzami; służyli zarówno w wojsku niemieckim, jak i w Wojsku Polskim, co wynika z przynależności państwowej ziemi pszczyńskiej w poszczególnych okresach. W związki małżeńskie wstępowali, mając średnio 32 lata. Najmłodszy stanął na ślubnym kobiercu w wieku 24 lat, a najstarszy – mając 54 lata (drugi ślub). Żony w chwili ślubu miały średnio 23 lata. Ze związków rodziło się statystycznie sześcioro dzieci: trzech chłopców i trzy dziewczynki. Z zapisów w metrykach kościelnych wynika, że Obetkonowie żyli przeciętnie ponad 66 lat. Losy rodziny były ściśle związane z historią ziemi pszczyńskiej. Wynika to stąd, że przez sześć pokoleń mieszkali w Miedźnej, a przez dwa kolejne – w Ćwiklicach.

³⁹ Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, akt zgonu nr 20/1944/7.

⁴⁰ Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, akt zgonu nr 10/1955/7.

⁴¹ Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, sygn. IPN ka 03/803, t. III, IPN ka 330/5, t. II.

⁴² Urząd Stanu Cywilnego w Pszczynie, akt małżeństwa nr 15/1946/5.

⁴³ Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, sygn. IPN ka 03/803, t. I. Grupa H. Gawrona nie wchodziła w skład WiN. Zob.: A. C a b a n, *Oddział zbrojny Henryka Gawrona „Groma”*, „Zeszyty Historyczne WIN” 2005, nr 24, s. 126.

⁴⁴ Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach, akta osobowe nr 71837.

THE OBETKON FAMILY IN THE PSZCZYNA AREA

Thanks to having preserved its agricultural-artisanal character the area of Pszczyna has over centuries to a large extent resisted intensive industrial settlement. As a result of this, the above area has been chiefly inhabited by old local families whose histories have been closely bound up with this area which in the course of history has more than once changed its national allegiance.

In the article, the author presents the history of one of such families – namely that of the Obetkon family; specifically the patrilineal line of one of its branches has been subjected to a detailed analysis. The description of eight generations of the family is the result of careful and insightful research studies of source documents to be found in the National Archives, the Archdiocesan Archives in Katowice, the District Court in Pszczyna and the Registry Office in Pszczyna; it contains information concerning spouses, children, occupations, possessed property and the course of military service. The article also presents the specific conditions relating to inheritance and the transfer of the property possessed by the family.

The author also enriches the content of the article with an analysis of the origin of the family name Obetkon and information concerning the people who are currently using this name.